

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 33:

Forslag til folketingsbeslutning om forsikringsordning for kunstnere.

Af Søren Søndergaard (EL) og Keld Albrechtsen (EL).

(Fremsat 6/12 94).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kulturministeren (Jytte Hilden):

Jeg vil godt starte behandlingen af dette punkt på dagsordenen med at sige til forslagsstillerne, at jeg er uendelig enig i det ønske, der ligger bag forslaget, nemlig bestræbelsen for at forbedre kunstnernes økonomiske og sociale situation. Det var faktisk også det, vi meget principielt gjorde under det forrige punkt på dagsordenen.

Helt ideelt ville det naturligvis være, hvis kunstnerne uden videre kunne leve af deres kunst og den ophavsret, de har i forbindelse med den, men sådan har tilværelsen vist aldrig været for kunstnerne på noget tidspunkt. Eksemplerne på fremragende kunstnere, der har måttet leve kummerligt, mens de var i live, er desværre mange. Berømmelse og penge er for mange blevet noget, der er kommet efter livet her på Jorden – det gælder både inden for musikkens, billedkunstens og litteraturens verden – og det kan vi naturligvis ikke stille os til-fredse med.

Jeg siger det for at markere et markant misforhold mellem det åndelige behov og det udbytte, som samfundet som helhed har af kunsten, og det kontante udbytte, som bliver kunstnerne, specielt billedkunstnerne, til del, når de har skabt den kunst, som vi som samfund og som mennesker ikke kan være foruden.

Kunsten vil efter min mening aldrig kunne klare sig alene på de frie markedsvilkår – når man ser bort fra et ganske lille og eksklusivt antal kunstnere. Derfor handler kulturpolitik bl.a. også om at arbejde imod markedskræfterne, og jeg sagde imod: Det handler om at have mod til at arbejde imod!

Når man taler om en social sikring af kunstnerne, er det vel først og fremmest de skabende kunstnere, der menes, og det er også disse, der som små selvstændige erhvervsdrivende påkalder sig interesse i dette forslag.

De udøvende, bl.a. musikere og skuespillere, har som andre lønmodtagere mulighed for at forsikre sig imod arbejdsløshed. De har til gengæld andre vanskeligheder, hvor der ikke ser ud til at være nogen særlig nøje sammenhæng – og det skal jeg da beklage – mellem arbejdsløshedsforsikringen og skattereglerne; men også det vil der jo kunne findes politiske løsninger på.

Så trods den meget store sympati for tanken bag Enhedslistens forslag må jeg sige, at jeg ikke tror, at det er præcis ad denne vej, vi skal løse de skabende kunstneres problemer. Det er vel også derfor, debatten om, hvordan vi sikrer kunstnernes sociale og økonomiske vilkår, har bølget frem og tilbage både her i Tinget og uden for Tinget i årtier, kunne man næsten sige.

Kulturministeriet har i årenes løb udfoldet mange – også ganske succesrige – bestræbelser for at finde løsninger via det eksisterende arbejdsløshedssystem. Men det har gennem årene vist sig ikke at være den endelige farbare vej.

Kunstnerne mangler såmænd ikke arbejde, men de mangler indtægter for deres arbejde. Det er svært for mange – nok simpelt hen umuligt – at leve af at lave billeder, keramik, bøger, eller hvad det nu måtte være.

Jeg vil derfor med nogen beklagelse afvise det konkrete forslag, som det her er udformet. Men jeg vil gerne tilføje nogle bemærkninger om de kulturpolitiske initiativer af forskellig art, som Kulturministeriet har taget over for de skabende kunstnere – initiativerne retter sig især mod de billedkunstnere, som ikke er tilgodeset ved anden særlovgivning – man kan kalde det selvros; lad det så være. Men den buket indeholder også nye initiativer, som hele kunstnerstanden kan have nytte af, dvs. en informationsindsats om kunstnerbeskatning og en statistisk undersøgelse af kunstnernes indtægtsforhold.

Informationsindsatsen har været længe undervejs; det må indrømmes. Men det skal også siges, at kunstnernes organisationer har ønsket at blive direkte inddraget i arbejdet, og det går ikke helt så hurtigt som så mange andre ting; en sådan proces tager tid. Men jeg tror, vi er kommet godt i gang med projektet, og jeg håber og tror, at vi kan nå til vejs ende i løbet af dette forår, og det samme gør bl.a. Dansk Kunstnerråd, med hvem vi forhandler.

Den informationspublikation, som vi gerne vil lave, henvender sig både til kunstnerne og til de lokale ligningsmyndigheder, når det gælder skatteforholdene, og den vil være parat til offentliggørelse ganske snart.

Hvad angår de øvrige kulturpolitiske initiativer, er der tale om ordninger af forskellig art, der siger: Noget for noget! Man skal kunne sætte ind på kritiske tidspunkter, hvor det i særlig grad kan knibe for kunstnerne at få det til at løbe rundt, og hvor det kan knibe med at finde tid og kræfter til noget andet, f.eks. ved et aktivitetsvederlag til at sikre et økonomisk grundlag i tiden op til en udstilling, hvor forberedelsesarbejdet ikke tillader andre job, og en udvidelse af den eksisterende ordning med udstillingsvederlag til også at omfatte statsstøttede museer. Regeringen er parat til at bruge 5 mio. kr. på dette felt direkte til billedkunstnerne.

På finansloven for 1995 er der desuden afsat 6 mio. kr. yderligere til de livsvarige kunstnerydelse, det, der hedder at være på finansloven, og for mig at se trænger der sig en principiel debat om denne ordning på.

Der er ved at blive indrettet en lang række legatboliger til provinsens kunstnere og til udenlandske kunstnere i umiddelbar nærhed af Statens Værksteder for Kunst og Håndværk i København. Der er også sket en forøgelse af bevillingen på Statens Museum for Kunsts budget til indkøb af dansk kunst med 2 mio. kr. Endelig er der i finansloven en videreførelse af de kulturpolitiske initiativer på 3 mio. kr.

Jeg nævner det for at sige, at det ikke er, fordi regeringen har ligget på den lade side, og at det ikke er, fordi vi ikke synes, problemerne skal løses, og at det heller ikke er, fordi vi ikke synes, der skal prioriteres penge. Sammenlagt har ministeriet styrket de skabende kunstneres muligheder med 16 mio. kr. i indeværende år. Det er penge, der kommer mange til gode, og det er min opfattelse, at der er tale om målrettede initiativer, hvis helt bærende og grundlæggende tanke er, at man må yde noget for pengene. Men de løser ikke det grundlæggende forsørgelsesproblem for kunstnerne. Spørgsmålet er også, om det egentlig er Kulturministeriets opgave at løse præcis det problem.

Jeg er indstillet på at give Folketingets Kulturudvalg en samlet oversigt over de initiativer, som jeg her har remset op.

Så trods afvisningen af det konkrete forslag er jeg meget indstillet på i en fortsat dialog med både Arbejdsministeriet, Socialministeriet og Skatteministeriet at søge at identificere områder, hvor der fremover kan findes muligheder for at løse kunstnerens konkrete problemer.

Skulle Folketingets Kulturudvalg under udvalgsbehandlingen af dette forslag komme

med det endelige columbusæg til flere løsninger, så vil jeg både lytte og gerne arbejde aktivt med.

Søren Hansen (S):

En ordning er jo forsøgt igen og igen, men indtil nu altså uden resultat. Min vurdering er, at der ikke kun er tale om en dårlig vilje. Det er ganske enkelt svært at finde en fornuftig løsning, specielt hvis man tager de tekniske løsningsmodeller, der har været, og sammenholder dem med f.eks. arbejdsløshedslovgivningen og andet lovstof på dette område.

Jeg vil gerne sige med adresse til kunstnerne, at det heller ikke har gjort det nemmere, at der har været så stor uenighed i kunstnerkredse, om man overhovedet skulle have en sikringsordning. Jeg har selv ganske ofte oplevet at være i kunstnermiljøer og dér fået en meget hård medfart, når jeg fremførte tanker om at skaffe en eller anden form for arbejdsløshedslovgivning, indtægtsløshedskasse, eller hvad det nu kunne være, der var til diskussion. Så der er altså en høj grad af uenighed i kunstnerverdenen. Mange foretrækker i stedet for komplicerede ordninger, at midlerne til indkøb af kunst til museer og til offentlige bygninger osv. er den måde, man sætter ind på; det vil løse nogle problemer, men langt fra alle. Denne del af forslaget skal jeg komme tilbage til lidt senere.

Man har som sagt søgt løsninger, men indtil videre uden held. Netop på den baggrund ville det have været meget hjælpsomt af forslagsstillerne, hvis de havde antydnet bare en lille smule om, i hvilken retning de kunne forestille sig, at løsningen kunne konstrueres: Hvem skulle den omfatte? Hvor længe skulle man være omfattet eller kunne man være omfattet af en eller anden sikringsydelse? Hvilket niveau forestiller man sig, osv.?

Vi har som sagt haft masser af debatter om det, så man kunne måske nok have gjort sig den ulejlighed, at man sagde: Det er i den og den retning. Så havde vi da i hvert fald haft dét at hælde vores hoveder til.

Men forslagsstillerne har ret i, at der er problemer. Kunstnerne er jo pr. definition ikke arbejdsløse, men de er ofte indtægtsløse. De skabende kunstneres indtægtsforhold er anderledes end de fleste andres. Nogle har meget svingende indtægter – med en lang periode med masser af arbejde uden indtægt, og så kommer i heldigste fald en lidt større indtægt. Det giver vanskeligheder. Andre, ja, mange kunstnere tjener intet eller kun meget lidt.

For så at foregribe Fremskridtspartiets normale reaktion på dette her, så vil jeg allerede nu gerne til Fremskridtspartiets synspunkt sige – vi har jo drøftet det så tit, derfor ved jeg næsten på forhånd, hvad der vil komme; man siger: Jamen de kunstnere, der ikke kan leve af deres arbejde, lad dem finde noget andet. Men lad mig nævne et enkelt lille eksempel: Van Gogh solgte som bekendt ikke ét eneste billede, medens han levede. Han var ikke nogen udpræget ringe kunstner. Til gengæld er der mange middelmådige kunstnere, som spinder guld på det, der ikke er kunst.

Mæcener, konger, kejsere, fyrster og andre rigmænd, som tidligere holdte liv i kunsten, er der ikke så mange af længere, og de er ikke så rige mere. Jeg skal ikke beklage, at vi har fået lidt mere lighed, når det drejer sig om indtægtsforholdene, men det rammer de skabende kunstnere. Derfor har samfundet en klar forpligtelse til at overtage mæcenrollen, og derfor har vi Statens Kunstfond, derfor har vi filminstituttet, museumsindkøb osv., osv. Hædersgaverne hjælper også med, men de kunne nok ændres, så de både blev til mere hæder og til mere skabende kunst.

Alt andet lige tror jeg, at en aktiv kulturpolitik med flere film, flere bøger, flere museer, flere koncerter, flere musikhuse, flere musikskoler osv. er det, der allerbedst støtter skabende kunstnere. Og så har en aktiv kulturpolitik jo den udprægede fordel, at den medfører, at vi alle sammen får lejlighed til at deltage i fornøjelsen.

Bestræbelserne på at sikre de skabende kunstnere ordentlige vilkår er vi som sagt enige med forslagsstillerne i, men forslagsstillerne har altså ikke fundet metoden. Det skal jeg ikke bebrejde dem, for det er svært. Vi vil gerne deltage i eftersøgningen af den rigtige metode.

(Kort bemærkning).

Ole Donner (FP):

Jeg er selvfølgelig glad for, at hr. Søren Hansen allerede interesserer sig for min ordførertale, inden den er holdt. Det er da rigtigt, at vi tit har diskuteret kunst, og det er også rigtigt, at mit synspunkt principielt er, at kan man ikke leve af at male, så må man lære at tapetsere. Det er rigtigt.

Så siger hr. Søren Hansen om van Goghs billeder, at de først rigtig blev noget værd, efter at han var død. Ja, det tror da jeg, for da han var død, kunne han ikke protestere, så kunne folk selv bestemme, hvad de skulle forestille.

Den fg. formand (Helge Sander):

Med de efterfølgende ordføreres accept giver jeg herefter ordet til SF's ordfører, fru Margrete Auken.

Margrete Auken (SF):

Jeg takker Venstre og De Konservative og skal gøre det kort. Jeg synes, det i grunden har været ganske opløftende at høre, at ministeren er indstillet på at være med til at prøve på at finde en løsning.

Det er jo SF's gamle forslag; det er ikke sagt for at gøre en ophavsret gældende, men det ville være meget, meget vanskeligt, hvis jeg ikke skulle gå ind og støtte det, da det faktisk har været Ingerlise Koefoeds forslag igennem lang tid. Derfor vil der også komme en principiel opbakning fra SF's side, for vi skal finde en ordning.

Vores problem er, som det jo også er fremgået af de foregående indlæg, at det er meget, meget svært. Det er ikke gjort med, at man bare laver en a-kasseordning af en slags, for kunstnere er ikke arbejdsløse, og det er heller ikke gjort med at lave – det er sådan min egen fornemmelse af det – nogle objektive kriterier, for objektive kriterier er ejendommelige og firkantede, når vi har med kunst at gøre. På den anden side ved jeg udmærket godt, at hvis man ikke har objektive kriterier, så har man også åbnet for et hundeslagsmål til den anden side. Så derfor står vi i et dilemma.

Men der skal altså fra vores side gives støtte til, at man finder en løsning, sådan at vi kan gå ind i de perioder, hvor kunstnere er indtægtsløse, og sørge for, at de ikke går fuldstændig nedenom og hjem i sådan en tid, men får en eller anden form for hjælp.

Jeg er i øvrigt enig med både ministeren og hr. Søren Hansen i, at det er den aktive kulturpolitik til støtte for produktionen, der selvfølgelig er den sjoveste del af det her, og alle parter ser helst – jeg er sikker på, at det også gælder kunstnerne – at vi fremmer den, før vi satser på en forsørgelsesordning. Og det skal altså heller ikke være en forsørgelsesordning, men netop en indtægtsløshedsløsning for en periode under betingelser, som er acceptable for kunstnerne og acceptable i øvrigt, så det ikke giver anledning til alt for meget brok og ballade, men tværtimod gør, at folk bliver lidt gladere. Meningen med det skulle jo gerne være, at de kunne lave lidt bedre kunst, fordi de har det bedre.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Den ene bemærkning er til kulturministeren, og det er til argumenterne om, at man gør mange ting, for at kunstnerne kan afsætte deres værker – og de gik også igen i Socialdemokratiets ordførertale.

Det er selvfølgelig også vigtigt, men det er jo ikke nok, for hvis man lagde den betragtning til grund for resten af samfundet, for alle lønarbejderne, så kunne man sige, at vi skulle stoppe med at have a-kasser og i stedet for bruge alle pengene på at sætte beskæftigelse i gang. Det ville måske også være meget godt, hvis man kunne garantere den beskæftigelse, men sådan er det jo desværre ikke.

Det er den samme situation, man har, når det drejer sig om skabende kunstnere. Her har man den sidste gruppe herhjemme, der falder uden for systemerne, fordi de ikke kan være i nogen af de to kasser, hvis det skal være regulært. Det, det drejer sig om, er, at det ikke er nok at få afsat produkterne, ligesom det heller ikke er nok at lave beskæftigelsesordninger. Det er selvfølgelig godt, at så mange som muligt kan leve af det, og at det bliver færre, der bliver tilbage, som ikke kan få solgt deres produkter i tilstrækkelig omfang, så de kan leve af det.

Men det, det så drejer sig om, er at skabe ikke en indtægtsløshedskasse, heller ikke en a-kasse, men en sikringsordning; det er dét, der ligger i vores forslag. Og det håber jeg at vi kan arbejde os igennem i udvalget med den tilkendegivelse, der i hvert fald er kommet fra fru Margrete Auken.

Tilbage står så et spørgsmål til kulturministeren: Hvad er egentlig grunden til, at ministeren ikke kan støtte forslaget? Der kom ikke nogen egentlig begrundelse i ministerens tale. Hvad er det, der er i vejen med det forslag, som vi har fremsat?

Ester Larsen (V):

Ethvert samfund har brug for kunstnere. Da tidligere tiders mæcener er forsvundet, er det blevet en offentlig opgave at række kunsten en hjælpende hånd, og det sker da også. De samlede offentlige kulturbudgetter tillagt tips- og lottomidler har i dag en størrelse, som vi aldrig har set tidligere. Der er i dag flere personer end nogen sinde, der lever af kunsten. Men det spørgsmål, man godt kan stille sig i den forbindelse, er, om det nu også er de rigtige, der lever af kulturbevillingerne. Samfundet har brug for

seriøse, skabende kunstnere, som kan bidrage med værker af kvalitet.

Kulturformidling er udmærket, men kulturformidlingens forudsætning er, at der er værdifuld kultur at formidle. Jeg er enig i intentionen i forslaget – at mildne de skabende kunstners kår – men at åbne for en offentlig forsørgelse via en forsikringsordning finder Venstre betænkeligt.

Jeg kunne ønske mig, at man prøvede andre veje. Man kunne bl.a. give professionelt skabende kunstnere mulighed for at udjævne meget svingende indkomster over flere år. Det kunne gøres ved at give kunstnere adgang til at oprette en slags ophavsretskonto. Herved forstås en konto, hvor indtægter kan placeres umiddelbart for først at blive beskattet ved udbetaling. Kunstnere har behov for at kunne udjævne deres indtægter over tid, da de ofte er ude af stand til selv at regulere deres indkomster. De kan opleve år med store indtægter og andre helt uden.

Venstre ønsker at støtte seriøse, skabende kunstnere gennem mekanismer, som fremmer deres muligheder for at leve af deres kunst frem for af passive understøttelsesordninger.

Endvidere finder jeg det mere som en nærliggende offentlig opgave at give udfoldelsesmuligheder for de reelt skabende kunstnere frem for til kulturaktivister, hvis udfoldelser mest er til glæde for dem selv. At man føler fornøjelse ved at beskæftige sig med kreative interesser, bør ikke kunne udløse en understøttelsesforpligtigelse for samfundet.

Venstre kan ikke støtte forslaget, men jeg opfordrer regeringen til at arbejde med forslag til en skatteudjævningsmulighed for kunstnere. Og jeg kan her glæde mig over, at Det Radikale Venstre i Folketingssalen under en debat i marts 1993 specielt om denne idé har udtalt sig meget positivt.

Brian Mikkelsen (KF):

Da mit partis ordfører, hr. H.P. Clausen, ikke kan være til stede ved behandlingen af Enhedslistens beslutningsforslag, skal jeg på Det Konservative Folkepartis vegne meddele, at vi ikke umiddelbart kan støtte forslaget i den form, hvori det foreligger. Det betyder ikke, at vi er uden forståelse for de økonomiske og skattemæssige problemer, mange skabende kunstnere har. Må jeg minde om, at det var en konservativ kulturminister, der nedsatte et udvalg til at kulegrave disse problemer. Den kom med en betænkning i 1989.

Problemerne er altså rimeligt godt belyst, men løsningerne har vist sig svære at formulere, så de er brugbare og ikke åbner sluserne for nye problemer, fordi løsningerne har utilsigtede virkninger for andre samfundsgrupper.

Det er let at se, som flere af de forgående talere også har været inde på, at mange udøvende kunstnere har vanskeligheder, som andre ikke har, fordi de har stærkt svingende indtægter: De er uden indtægter i de perioder, hvor de skaber de værker, de senere skal have indtægt af.

Jeg har arbejdet og arbejder selv i A-kassen for Selvstændige Erhvervsdrivende, så jeg er flere gange stødt på problemet og er meget opmærksom på, at det skal løses. Løsningen af dette og andre problemer berører arbejdsmarkedslovgivningen, sociallovgivningen og skatelovgivningen, så en løsning findes ikke uden videre inden for forslagens forsikringstanker.

Det er godt, at kulturministeren har taget initiativ til at sikre, at de skabende kunstners skattesituation gøres ensartet over hele landet. Vi ser desuden frem til den lovede statistiske undersøgelse af kunstnernes indtægtsforhold. Vi synes, at vi efterhånden skylder – efter lang tids arbejde og mange års drøftelse – at finde ud af, om der kan gøres noget fornuftigt på området, og hvordan det eventuelt skal gøres.

Det gør vi gerne et forsøg på i udvalget, men vi erkender på forhånd, at det er en svær opgave at afgrænse kredsen af dem, der skal tages hensyn til, og så løse det paradoksproblem, at kunstnerne ikke mangler arbejde, men i perioder er indtægtsløse.

Lad os på basis af den oversigt, kulturministeren har bebudet, benytte beslutningsforslaget til at tænke tankerne igennem i udvalget. Vi vil gå konstruktivt ind i drøftelserne.

Ole Donner (FP):

Fremskridtspartiet kan støtte den del af forslaget, som omhandler skatteforhold, men vi kan ikke støtte tanken om, at kunstnere skulle kunne komme ind i en a-kasse. Hvis man vedtog det, så ville det faktisk være ligesom at indføre en borgerløn bare over a-kasserne. Og det vil vi ikke støtte. Vi erkender, at det er svært at finde ud af, hvordan problemet skal løses, men vi mener i hvert fald ikke, det skal løses over a-kassen.

Til den første del af forslaget: Hvornår er man kunstner? Ja, hvis man kreerer sin egen afføring i et syltetøjsglas og lægger et par griseøjne ned, så er man kunstner. Så kan man oven i købet få

tilskud til det. Og så er der jo mange muligheder for at kalde sig kunstner. Der vil jeg godt sige: En mand, der kreerer sin egen afføring i et syltetøjsglas, er der nok ikke så stor efterspørgsel efter på selve arbejdsmarkedet. Og derfor tror vi ikke på den løsning. A-kasser er dog til for, at man skal kunne få understøttelse i en tid, hvor man er arbejdsløs. Og hvis der er én, der efterspørger ens arbejdskraft, ja, så kan man komme ud igen.

Derimod er vi meget positive over for den anden del af forslaget, som omhandler skatten. Det har vi igennem mange år arbejdet for i Skatteudvalget, og det vil vi fortsat gøre, så der bliver en mulighed for at udjævne indtægten over forskellige år. Så den del af forslaget vil vi meget gerne støtte, men ikke den første del.

Arne Melchior (CD):

Det var da en nydelig og behersket tale, hr. Donner holdt her, det skal jeg gratulere til. Man griber sig selv i at savne hr. Kristen Poulsgaard ved sådan en lejlighed her. Sikke den så havde fået en på tuden!

Må jeg have lov til at sige til Enhedslisten, at de jo er nye her i huset og har trang til at markere sig, og det er al ære værd. Man benytter sig altså i denne sammenhæng af – når man ikke er i stand til at lave et lovforslag – at lave et beslutningsforslag. Derved pålægger man regeringen arbejdet. Det er også o.k. Det har vi andre også gjort nogle gange. Men jeg vil nok sige, at det her er noget af det mest tyndbenede, jeg har været ude for. For der foreligger ikke engang et forslag til en beslutning. Der foreligger en idé eller en strøtanke, og så siger man: Vi kan ikke løse det, det må ministeren og hendes embedsmænd klare. – Så nemt er det altså ikke, og derfor tror jeg ikke, at der bliver mange bukser af det skind.

Jeg kan stort set sige javel til alt, hvad kulturministeren sagde, ikke mindst de klare markeringer, hun havde af, at kunsten og kunsterne ikke kan klare sig på markedsvilkår, og hvor hun også fik sagt, at kunstnere ofte først er blevet ansete og dermed altså betalbare efter deres død. Vi fik nævnt en kunstner før. Jeg kan nævne en anden, nemlig komponisten Bizet. Hans opera Carmen havde premiere et halvt års tid, før han døde. Den blev faktisk en fiasko i første omgang. Senere hen blev den en verdenssucces og er i dag den mest spillede opera i hele verden. Men han døde som en fattig mand.

Så der må gøres noget. Jeg har været inde på, at mæcenrollen dårligt nok findes mere, og derfor er CD altid indstillet på, at staten, kommunerne og samfundet må træde ind på mæcenernes plads. Vi har altid støttet bevillinger til Statens Kunstfond. Vi har med glæde set, at den nuværende regering og kulturministeren har tilført flere midler til kunsten. Fru Ester Larsen var inde på det, og jeg kan endda sige, at der er endnu flere områder end dem, fru Ester Larsen opregnede, for ved mange offentlige bygningsværker afsættes der 1 pct. af byggesummen til kunstnerisk udsmykning ude og inde. Så det drejer sig om betydelige midler. Det er vi tilhængere af.

Nu mens jeg opholder mig ved fru Ester Larsen: Jeg har meget stor fascination af den tanke om en skattemæssig udligning, som fru Ester Larsen nævnte. Det er jeg sikker på vil interessere kulturministeren at arbejde videre med.

Men forslaget indeholder som sagt ikke nogen anvisning på nogen løsning. Hr. Søren Hansen sagde, at der ikke anvises nogen metode. Jeg vil gerne tilføje, at der mangler en definition på, hvad kunst er, og hvem der er kunstner. Jeg har slået ordet kunst og kunstner op i både ordbog og leksikon, og der findes ingen vejledning. Gyldendals Leksikon har en hel masse om kunst, kunstforeninger, kunsthåndværk, kunstmuseum, kunstbibliotek, kunstgødning osv., men afstår helt fra at definere: Hvad er kunst, og hvem er så kunstner?

Jeg antager indtil videre, at Enhedslisten selv efter flere år her i Tinget heller ikke vil være i stand til at frembringe en sontring, en afgrænsning. Og det er naturligvis en forudsætning for, at et lovforslag af denne art skal kunne lykkes. Er man forfatter, efter at man har fået udgivet en enkelt bog? Er man kunstner, fordi man er penselsvinger? Der er lavet meget griseri ved hjælp af pensler og farver, og der er lavet meget stor kunst. Og hvor mange kunstnere har samfundet brug for, hvor mange kan det lønne, og hvor mange kan det sikre, når de ikke kan få afsat deres værker?

Jeg tror, det er uløselige ting, men det er alligevel sjovt, at det er blevet fremsat, fordi der så kommer nogle ideer frem som den, Venstres ordfører her præsenterede. Kan der findes på metoder, hvor man yderligere kan give folk, der i virkeligheden fortjener begrebet kunstner hæftet på sig, en eller anden form for tryghed og arbejdsro, så skal CD til enhver tid være positive over for noget sådant.

Den fg. formand (Helge Sander):

Formanden har tidligere udvist stor forståelse med hensyn til rækkefølgen af ordførere. Det skal naturligvis også komme De Radikale til gode.

Elsbeth Gerner Nielsen (RV):

Jeg takker for fleksibiliteten.

Det er klart, at mange kunstnere har et økonomisk problem. Den store værdi, som kunsten har, kommer alt for sjældent til udtryk i et gedigent økonomisk udkomme for kunstnerne.

Kulturpolitikens fornemste opgave er netop også at værdisætte den kunst, som markedskræfterne ikke af sig selv værdisætter. Det betyder bl.a., at kulturpolitikkerne har en opgave i at sørge for, at kunstnerne kan leve af deres kunst. Kunst handler trods alt også om det daglige brød.

Det gør vi fornemst ved at give kunsten en god plads i de offentlige rum og ved at støtte den kunstneriske produktion og formidling. Ophavsretsloven, som vi netop har behandlet, rummer i sig selv en forbedring af bl.a. billedkunstnernes vilkår.

For et kort øjeblik siden behandlede Finansudvalget fordelingen af Kulturministeriets tipsmidler. Også her er kunstnerne godt betænkt ved at sikre kunstnerne arbejdsro op til en udstilling – bl.a. i form af produktionspuljen til den professionelle kunst og forbedring af billedkunstnernes udstillingsvirksomhed.

Når det drejer sig om kunstnernes forsikringsvilkår, er mange kunstnere heldigvis allerede inde under eksisterende ordninger. Kunsthåndværkere og grafikere er f.eks. omfattet af det almindelige arbejdsløshedssystem. De kommer automatisk på dimittendsats, når de er færdige med deres uddannelse.

En række kunstnere har endvidere en anden uddannelse eller tidligere job, som har givet dem mulighed for at blive optaget i en arbejdsløhedskasse. Vi ved derfor ikke præcist, hvor stort problemet med manglende forsikring er. I Det Radikale Venstre afventer vi spændt den statistiske undersøgelse, som kulturministeren har sat i gang vedrørende kunstnernes økonomiske forhold. Når den foreligger, vil vi igen se på, hvordan vi kan løse problemerne.

Der skal dog ikke være tvivl om, at Det Radikale Venstre ikke mener, det er en god idé at give kunstnerne en social særstatus. Men en speciel forsikringsordning for kunstnerne vil hurtigt resultere i rent kaos, for hvem er kunst-

ner, og hvem er det, der skal afgøre, hvem der er kunstner?

Vi vil anbefale, at man tilstræber at få kunstnerne integreret i de eksisterende ordninger, men lad os først lige se, hvor alvorligt problemet er.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det er jo ikke noget nyt spørgsmål for Folketinget at drøfte, hvordan man sikrer de sociale forhold for de skabende kunstnere.

Et beslutningsforslag fra Socialdemokratiet, De Radikale og SF blev i december 1992 fremsat her i Tinget. En del af dette beslutningsforslag indeholdt en opfølgning af betænkningen, nr. 1163 fra 1989, om kunstnernes sociale vilkår.

Den 20. juli 1992 kunne man i Politiken læse, at den nuværende arbejdsminister bebuder et socialdemokratisk forslag om en såkaldt indtægtsløshedskasse for skabende kunstnere. Der er intet sket siden 1992 i denne sag, og det er nu på høje tid, at der skabes en økonomisk afklaring for de skabende kunstnere, som er en vigtig del af vores omgivelser og vores hverdag.

Lad mig indledningsvis gøre det klart, at vi ikke vil forplumre diskussionen. Vort forslag er ikke, at der skal udarbejdes en indtægtsløshedskasse for kunstnere. Vi taler netop om en social forsikringsordning. Dette være sagt for at undgå en teknisk diskussion om overførslen af elementer eller sammenblanding af den i forvejen meget komplicerede arbejdsløshedslovgivning. Vi ønsker heller ikke på nogen måde at røre ved de udøvende kunstnere, som er medlemmer af eksisterende arbejdsløshedskasser.

Det er måske derfor også vigtigt, at vi til en start klart definerer, hvilken gruppe af kunstnere vi taler om, nemlig de skabende kunstnere. Det er professionelle kunstnere, som er selvstændigt skabende som billedkunstnere, forfattere, autorer og komponister. Med andre ord: Den kunstnergruppe, der skaber forudsætning for senere opførelse eller salg af deres værker.

Det siger sig selv, at i den periode, hvor kunsten skabes, arbejder man uden at få penge for det, og man kan eller ikke modtage understøttelse, bistandshjælp eller anden form for støtte. Det siger sig selv, at der er tale om usikre forhold og en ujævn indkomst, som i sig selv tager mange skabende og kreative kræfter fra den professionelle kunstner. Det nytter ikke at komme med den sædvanlige påstand om, at den kunst, der ikke kan overleve de almindelige markedskræfter, ikke skal støttes, og kan kunst-

neren ikke sælge sit produkt, så er der ikke noget at gøre ved det.

Jeg var tidligere inde på, at hvis vi behandlede den øvrige del af samfundet på samme måde, det vil sige, at hvis der ikke er arbejdspladser til de arbejdsløse, så skal de ingen understøttelse have. Man skulle alene satse på og bruge pengene til at skabe beskæftigelse. Men her har vi med en gruppe at gøre, som i perioder på grund af den særlige beskæftigelse ikke sælger noget eller har nogen indtjening. Det kan skyldes, at de i ordets egentlige forstand er koncentreret om at skabe og ikke om at sælge, at de i perioder sælger særdeles godt og i andre perioder ikke sælger så godt.

Jamen kan de så ikke bare melde sig ind i A-kassen for Selvstændige Erhvervsdrivende? Nej, det kan de ikke, for forudsætningen for, at man modtager støtte derfra, er, at den selvstændige virksomhed ophører; og det er jo ikke det, der er sagen for en skabende kunstner, for det betyder, at i tiden mellem, at man skaber et værk indtil det næste, skulle man hen og aflevere malerpenslerne og klaveret, eller hvad det nu er – og så være skabende kunstner samtidig. Men det er ikke muligt at være medlem af en a-kasse, medmindre man fifler sig til at ansætte sig selv i en virksomhed.

Lad mig gøre opmærksom på, at Dansk Kunstnerråd har haft et forsikringsudvalg i gang, og dette arbejde har medført et meget detaljeret og vel gennearbejdet forslag til en forsikringsordning. I Enhedslisten forestiller vi os, at dette forslag kan danne et fornuftigt grundlag for at løse de skabende kunstners forhold.

Den forsikringsordning kunne basere sig på følgende: Optagelsesbetingelserne er en vis indtægt på minimum 3 måneder svarende til det maksimale dagpengebeløb for 3 måneder, dvs. 3 gange 12.000 kr. Det er altså én betingelse. Der udbetales i ikkeindtægtsperioder et beløb svarende til maksimumsdagpenge. I indtægtsperioder vil 50 pct. af nettoindtægten blive fratrukket erstatningen, og overskydende træk kan så overføres til næste måned, men højst 6 måneder; f.eks. vil en nettoindtægt på 10.000 kr. medføre, at man fratrækker 5.000 kr. i forsikringsstøtten. Inden for en periode af 3 år skal der være tale om, for at man kan blive i forsikringsordningen, at man har haft en indtægt, der svarer til mindst 3 måneders maksimumserstatning.

Der indbetales en præmie, et kontingent på 3 pct. af erstatningen. Ordningen finansieres dels

af præmien minus administration, dels af bevil-
linger, som efter vores opfattelse skal optages på
næste års finanslov. Dimittender skal kunne
optages i ordningen umiddelbart efter uddan-
nelseafslutning. Her taler vi selvfølgelig om
dimittender fra de statsanerkendte uddannelser
inden for de kunstneriske områder. Det afgø-
rende spørgsmål for et sådant forslags videre-
færd her i huset er: Hvor mange penge drejer
det sig om, og hvor skal pengene komme fra?

Ifølge oplysninger fra Dansk Kunstneråd
anslår man, at der vil blive tale om et sted mel-
lem 1.500 og 2.000 skabende kunstnere, som vil
blive omfattet af ordningen. Det svarer til en
mellemstor afdeling af Specialarbejderforbundet
eller Dansk Metal. De berørte skabende organi-
sationer vurderer selv, at op mod halvdelen af
dem, der vil kunne gå ind under ordningen, i
dag er omfattet af andre ordninger, det vil sige
enten bistandsystemet eller a-kasser. Det kan
være mere eller mindre end halvdelen, og det
må man tage forbehold over for, indtil det
udvalgsarbejde, der er i gang i Kulturministeri-
et, er færdigt og man har fremlagt en undersø-
gelse af kunstnernes sociale og økonomiske for-
hold. Så vil vi kunne få et klarere billede af, hvor
meget det egentlig drejer sig om.

Men med administration og udbetalte maxi-
mumserstatninger kan vi efter vores opfattelse
og set gennem vores briller ikke få det til at
beløbe sig til meget mere end 20 mio. kr. Op
mod halvdelen af dette beløb er efter vores skøn
penge, der i forvejen bliver udbetalt af det
offentlige via bistands- eller a-kasser. Det vil
sige, at det i alt drejer sig om ca. 10 mio. kr.

Vi ser frem til et positivt udvalgsarbejde,
sådan at vi kan forvente, at vi op til finansloven
1996 vil kunne træffe de nødvendige dispositio-
ner med hensyn til bevillingerne. Efter vores
opfattelse vil det være en flot markering af Kul-
turby 1996, at det endelig lykkes at tage fat på at
skabe ordentlige sociale forhold for den gruppe,
som i dag er den sidste rest, der falder uden for
a-kassensystemerne.

Så nogle korte bemærkninger til de andre
ordføreres indlæg. Til fru Ester Larsen fra Ven-
stre må vi sige, at dette forslag ikke går ud på at
løse problemerne for dem, der tjener nok, men
som har problemer med at få placeret deres ind-
tægter fra det ene år til det andet. Det er jo en
skattereform, det så drejer sig om, og en udlig-
ningsordning, med Venstres kendetegn, som de
fremsætter for andre indtægtsgrupper her i lan-
det. Det, det drejer sig om, er at sikre ordentlige

forhold for dem, der falder uden for systemerne
i dag. Og de hjælpes ikke af, at man øger støtten,
som ministeren var inde på, til opkøb af værker
for på den måde at skabe en større omsætning.

Vi mener, at det ville være anstændigt, hvis
man kunne få en sikringsordning igennem, som
vil resultere i, at man ikke i Danmark har en
gruppe tilbage, som falder uden for det sik-
ringssystem, der eksisterer i øjeblikket. Det er
vores hensigt med det, og der har været positive
tilkendegivelser af, at man gerne vil nå frem til
et resultat. Jeg håber, at afvisningen af vores for-
slag bliver så konkret, at det vil blive muligt at
forhandle os frem til et forslag, som kan bæres
igennem. Med disse kommentarer ser vi frem til
og håber, at det kan lykkes at få en ordning
igennem i denne samling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behand-
ling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Helge Sander):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning
henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør ind-
sigelse mod dette forslag, betragter jeg det som
vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

**5) Første behandling af lovforslag nr. L 153:
Forslag til lov om ændring af lov om leje, lov
om boligbyggeri, lov om boliger for ældre og
personer med handicap og lov om andelsbo-
ligforeninger og andre boligfællesskaber.
(Revision af reglerne om udgifter til fællesan-
tenner m.v.).**

Af boligministeren (Ole Løvig Simonsen).
(Fremsat 25/1 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.